

> Retouradres Postbus 40225 8004 DE Zwolle

[Redacted address information]

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Postbus 40225
8004 DE Zwolle
www.rvo.nl

Contactpersoon

[Redacted name]
T 088 042 42 42

Onze referentie
9990220057995

Datum 22 november 2023
Betreft Besluit aanvraag ontheffing

Geachte [Redacted name]

Op 21 juni 2023 heb ik uw aanvraag voor een ontheffing van de productiedierenlijst voor de broze slibworm (*Lumbriculus variegatus*) ontvangen. In deze brief leest u mijn beslissing en wat dit voor u betekent.

Aanvraag

U heeft in 2020 een ontheffing met referentie 9990003987849 voor de productie van de broze slibworm als voer voor siervissen gekregen. U wilt nu ook de broze slibworm gaan produceren als voer voor vissen die bedoeld zijn voor menselijke consumptie. Omdat dit een nieuwe toepassing is, is de aanvraag aan een deskundige voorgelegd. Verder hebben we de aanvraag, informatie en ontheffing uit 2020 als basis gebruikt. De aanvraag is op 15 augustus 2023 aan een deskundige van deze diersoort voorgelegd. Op 17 oktober 2023 heb ik een advies ontvangen.

Overwegingen

U vraagt een ontheffing aan voor de broze slibworm om deze te gebruiken als visvoer voor zowel siervissen als vissen bedoeld voor consumptie. De aanvraag is beoordeeld op de volgende aspecten:

- Identificatie van de soort;
- Volksgezondheid;
- Diergezondheid;
- Biodiversiteit en milieu;
- Dierenwelzijn; en
- Plantgezondheid

Identificatie van de soort

De broze slibwormen van de onderneming [Redacted name] zijn op 26 augustus 2020 door Eurofins Aquasence te Amsterdam geïdentificeerd als *Lumbriculus variegatus*.

Volksgezondheid

Omdat de soort in een natuurlijke omgeving zich alleen in ondiep water bevindt en zich voedt met organische afval vormt ze geen gevaar voor de volksgezondheid. In de gehouden vorm wordt het voer voor de wormen geproduceerd door Nederlandse mengvoederfabrikanten. Het voldoet aan de in Nederland gestelde eisen voor diervoer. Dit is belangrijk omdat de worm vele contaminanten accumuleert.

In de Voedermiddelen Catalogus staan voedermiddelen die zijn toegestaan als diervoeder of in de productie van diervoeder (Verordening (EU) 68/2013). Broze slibwormen zijn zoetwaterdieren en vallen onder de categorie 10.1.1. ongewervelde waterdieren uit deze Catalogus. (Catalogus Bijlage, Deel C, punt 10, 1.1) en mogen dus vervoerd worden. U moet er wel voor zorgen dat deze wormen veilig zijn, d.w.z. dat er geen risico's zijn voor dier- en volksgezondheid. U moet ook een diervoeder registratie hebben conform de diervoeder wetgeving (Verordening (EG) 183/2005). Deze registratie is aan te vragen via de website van de NVWA.

We hebben hier te maken met twee situaties, nl.:

- 1. diervoeders voor de broze slibworm zelf; en
- 2. de broze slibworm als diervoeder voor siervissen en vissen voor (menselijke) consumptie.

Ad 1: De wormen mogen niet met alle soorten producten gevoerd worden. Keukenafval en etensresten zijn bijvoorbeeld niet toegestaan. Het bedrijf waarvan u de voeders voor de wormen betreft moet een registratie hebben als diervoederbedrijf. De voeders zelf hoeven niet gecertificeerd te worden.

Ad 2: Omdat de wormen op hun beurt weer als voedsel voor dieren worden gebruikt en u dus een diervoederfabrikant bent, moet u een registratie hebben als diervoederbedrijf.

Diergezondheid

Als de soort gebruikt wordt als voer voor dieren, kan het alleen een gevaar vormen als de dieren gekweekt worden op substraten die verontreinigd zijn met contaminanten. Als de soort gebruikt wordt als diervoer, dan moeten de substraten gecertificeerd schoon zijn. Ook moet een gekweekte populatie vrij zijn van Myxozoa. U geeft aan dat sinds de oprichting van het bedrijf geen ziekten van de wormen in de kwekerij zijn voorgekomen.

Biodiversiteit/ Milieu

De worm komt al in Nederland voor en heeft een belangrijke ecologische functie namelijk het reduceren van slib in oppervlaktewater.

Het water in de kwekerij is schoon en helder en vrij van geur of stank (wormen zijn waterzuiveraars). De samenstelling van de worm is geanalyseerd door Nutricontrol. Antibiotica worden niet gebruikt en de mest wordt gebruikt als grondverbeteraar.

Dierenwelzijn

Problemen in de kweek kunnen ontstaan door te veel voeding en/of te hoge water temperatuur. Dit probeert u te voorkomen door te zorgen voor een hoge kwaliteit van het water (biologisch filtersysteem) en een optimale conditie van de wormen. Het water in de kwekerij is schoon, helder en vrij van geur en stank.

Mest wordt gebruikt als grondverbeteraar. Antibiotica of andere medicijnen worden niet gebruikt. Afdoden is niet nodig omdat de wormen als levend visvoer worden gebruikt. De opslag en het vervoer van deze koudbloedige dieren gebeurt gekoeld. Door deze werkwijze is het welzijn niet in het geding.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
22 november 2023

Onze referentie
9990220057995

Plantgezondheid

De worm komt al in Nederland voor en leeft op organisch afval en vormt geen gevaar voor planten, natuur of voor de landbouw.

Conclusie

De kweek van *Lumbriculus variegatus* door de onderneming [REDACTED] levert geen risico op bij de beoordeelde aspecten.

Besluit

Artikel 1

Voor het gebruik van de broze slibworm (*Lumbriculus variegatus*) als productiedier (voedseldier voor siervissen en voor vissen bestemd voor menselijke consumptie) wordt aan de onderneming [REDACTED] een ontheffing verleend van artikel 2.3, eerste lid, Wet dieren.

Artikel 2

De ontheffing wordt verleend onder de volgende voorwaarden:

- a. De substraten waar de dieren op gekweekt worden zijn gecertificeerd schoon.
- b. De gekweekte populatie is vrij van Myxozoa.
- c. U betreft het voer voor de broze slibworm van een geregistreerd diervoederbedrijf.
- d. U heeft zelf een registratie als diervoederbedrijf.

Artikel 3

Deze ontheffing kan worden gewijzigd of ingetrokken, als niet wordt voldaan aan artikel 2.

Artikel 4

Dit besluit treedt inwerking met ingang van 22 november 2023.
Dit besluit geldt uiterlijk tot 22 november 2028.

Bezwaar

Als u het niet eens bent met deze beslissing, kunt u binnen zes weken na verzending van deze brief digitaal of schriftelijk een bezwaarschrift indienen. De datum bovenaan deze brief is de verzenddatum.

Een digitaal bezwaarschrift kunt u indienen via mijn.rvo.nl/bezwaar. Kijk onder Digitaal bezwaar indienen en kies voor eBezwaar.

Als u schriftelijk bezwaar wilt maken, stuurt u het ondertekende bezwaarschrift naar de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, afdeling Juridische Zaken, postbus 40219, 8004 DE Zwolle.

Vermeld in uw bezwaarschrift in ieder geval onze referentie en de datum van de beslissing waartegen u bezwaar maakt. U vindt onze referentie in de rechter kantlijn van deze brief.

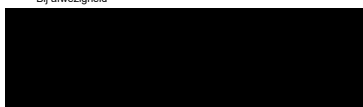
Meer informatie

Heeft u vragen, kijk dan op mijn.rvo.nl. Of neem telefonisch contact met ons op: 088 042 42 42 (lokaal tarief). Uw aanvraag is bekend onder nummer 9990220057995. Gebruikt u dit nummer als u contact opneemt.

Met vriendelijke groet,

De Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit,
namens deze:

Bij afwezigheid

Teammanager Vergunningen
Natuur Rijksdienst voor Ondernemend Nederland

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
22 november 2023

Onze referentie
9990220057995